

21 Απριλίου, 1992

[ΠΙΚΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ Δ/στές]

ΠΕΡΙΚΤΙΟΝΗ ΧΡΙΣΤΟΥ,

Εφεσείουσα - Ενάγουσα,

v.

ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΑΖΑ ΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥ-
ΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΣΑΒΒΑ ΤΕΩΣ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΠΩΜΟ.

Εφεσίβλητου-Εναγομένου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7994)

**Δικόγραφο — Τροποποίηση δικογράφων — Αίτηση για τροποποίηση
της έκθεσης απαιτήσεως μετά την έναρξη της δίκης, για να συνάδει
με την προσαχθείσα μαρτυρία - Αρχές που εφαρμόζονται.**

Σε αγωγή της με την οποία ζητούσε διάφορες θεραπείες για
ισχυριζόμενη παράβαση συμφωνίας πώλησης ακίνητης ιδιοκτη- 5
σίας, η εφεσείουσα ανέφερε στην έκθεση απαιτήσεως της ότι η συμ-
φωνία πώλησης περιείχετο σε έγγραφο ημερομηνίας 13.3.77. Κατά
την έναρξη της δίκης και μετά την ακρόαση ενός μάρτυρα, η εφε-
σείουσα με αίτηση της ζήτησε την άδεια του Δικαστηρίου για τρο-
ποποίηση της σχετικής παραγράφου της έκθεσης απαιτήσεως της 10
ώστε να γίνεται αναφορά σε προφορική συμφωνία που επιβεβαιώ-
θηκε με έγγραφη αναγνώριση ημερομηνίας 13.7.77. Το πρωτόδικο
Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση με το σκεπτικό ότι με την αιτού-
μενη τροποποίηση άλλαξε εντελώς η βάση της αγωγής και ότι αυτή
ισοδυναμούσε με προσπάθεια ευθυγράμμισης της μαρτυρίας που 15
είχε μέχρι τότε προσαχθεί με τα νέα δεδομένα της αίτησης.

Αποφασίσθηκε ότι:

(α) Η θεμελιακή αρχή που ξεπροβάλλει από τις αποφάσεις
είναι πως η τροποποίηση δικογράφου είναι επιβλητή σε κάθε περι-
πτωση που κρίνεται αναγκαία για τον προσδιορισμό της ουσίας 20
της διαφοράς και για αποτροπή της πολλαπλότητας των νομικών
διαδικασιών. Εξαιρέση αποτελούν οι περιπτώσεις που η τροπο-
ποίηση δυνατό να επιφέρει βλάβη στον αντίδικο ή ακόμη εκεί που
η κακή πίστη του αιτητή είναι εμφανής.

(β) Στην παρούσα περίπτωση ήταν φανερό ότι το πρωτόδικο 25
Δικαστήριο είχε ενεργήσει λανθασμένα, διότι κατ'αρχήν δεν ήταν
εκ προοιμίου νομικά επιλήψιμη η επιδίωξη τροποποίησης για να
συνάδει η προσαχθείσα μαρτυρία με το δικόγραφο του διαδίκου,

- 5 ούτε μπορούσε να θεωρηθεί ότι με την αιτούμενη τροποποίηση άλλαξε άρδην η βάση της αγωγής, εφόσον εκείνο που επιδιώκετο ήταν η αλλαγή του ισχυρισμού για ύπαρξη έγγραφης συμφωνίας πώλησης με ισχυρισμό για ύπαρξη προφορικής συμφωνίας πώλησης που είχε αργότερα επιβεβαιωθεί με έγγραφη αναγνώριση.

Η έφεση έγινε αποδεκτή με έξοδα

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

- Καρμιάτης ν. Παστελλή (1964) 1 Α.Α.Δ. 447·*
Τσιάντα ν. Δημοκρατίας (1974) 1 Α.Α.Δ. 167·
 10 *U. Drive Co Ltd ν. Παναγή (1980) 1 Α.Α.Δ. 544·*
Ενριπίδου ν. Καννάουρου (1985) 1 Α.Α.Δ. 24·
Φοινιώτης ν. Greenmar Navigation Ltd, (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 33·
Sait Electronic S.A. ν. The ship "Dominique" (1992) 1 Α.Α.Δ. 264·
Ketteman ν. Hansel Properties Ltd [1988] 1 All E.R. 38.

15 Έφεση.

- Έφεση από την εναγόμενη κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Πάφου, (Κορφιώτης, Προς. Α.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου, 1989 (Αρ. Αγωγής 1422/87) με την οποία η αίτηση της ενάγουσας για τροποποίηση της παραγράφου 3 της έκθεσης απαιτήσεως 20 απορρίφθηκε.

Γ. Ομήρου, για την εφεσείουσα.

Γ. Παπαδόπουλος, για τον εφεσίβλητο.

- 25 ΠΙΚΗΣ, Δ.: Την απόφαση του δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής Σ. Νικήτας.

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Το δικάσαν δικαστήριο απέρριψε αίτημα της ενάγουσας-εφεσείουσας για τροποποίηση της παραγράφου 3 της έκθεσης απαιτήσεως που είναι οπισθογραφημένη στο κλητήριο ένταλμα. Η έφεση αποσκοπεί

στην ανατροπή του αποτελέσματος αυτού για τον ουσιαστικό λόγο ότι το δικαστήριο, εφαρμόζοντας λανθασμένα τις αρχές που καθιέρωσε η νομολογία, δεν άσκησε σωστά τη διακριτική ευχέρεια που του παρέχεται στο δικονομικό αυτό ζήτημα. 5

Η ενάγουσα εγείρει αξίωση κατά της περιουσίας προσώπου που απεβίωσε και που εκπροσωπεί ως διαχειριστής ο εναγόμενος-εφεσίβλητος. Είναι η υπόθεση της ότι στις 13/3/77 ο αποβιώσας της πούλησε το 1/2 μερίδιο σπιτιού στον Πωμό, ιδιοκτησίας του, για £600, ποσό που του κατέβαλε στο ακέραιο. Στην παράγραφο 3 του δικογράφου αναφέρεται πως η πώληση έγινε με βάση πωλητήριο έγγραφο. Η θεραπεία που ζητά με την αγωγή της η εφεσείουσα είναι διάταγμα για εγγραφή του κτήματος στο όνομα της και διαζευκτικά επιστροφή του τιμήματος πώλησης και για πρόσθετο ποσό £1.400 σαν αποζημίωση για παράβαση συμφωνίας. 10 15

Η ανάγκη για τροποποίηση ανέκυψε κατά την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας ενώ κατέθετε ο πρώτος μάρτυρας που είχε καλέσει η εφεσείουσα. Ακολούθησε η εκδίκαση της ad hoc αίτησης για τροποποίηση. Ο πρωτόδικος δικαστής έκρινε πως η αίτηση είναι απαράδεκτη γιατί (1) τυχόν έγκριση της προτεινόμενης τροποποίησης θα άλλαζε άρδην τη βάση της αγωγής και (2) αποτελούσε προσπάθεια ευθυγράμμισης της μαρτυρίας που είχε μέχρι τότε προσαχθεί με τα νέα δεδομένα της αίτησης. Στο σημείο αυτό ο πρωτόδικος δικαστής άντλησε καθοδήγηση από την απόφαση *Καρμιάτης ν. Παστελλή* (1964) 1 Α.Α.Δ. 447. Για τις ευρύτερες αρχές που διέπουν τα θέματα τροποποίησης των εγγράφων προτάσεων η πρωτόδικη απόφαση μνημονεύει τις υποθέσεις *Τσιάππα ν. Δημοκρατίας* (1974) 1 Α.Α.Δ. 167, *U. Drive Co. Ltd. ν. Παναγή & Αλλου* (1980) 1 Α.Α.Δ. 544 και *Ευριπίδου ν. Καννάουρου* (1985) 1 Α.Α.Δ. 24. 20 25 30

Είναι τώρα ο κατάλληλος χρόνος να δούμε ποιό ακριβώς υπήρξε το αντικείμενο της αίτησης. Θα ήταν παραστατικότερο αν παραθέταμε αυτούσια την τροποποίηση - 35

το κύριο μέρος - που απέκλεισε η πρωτόδικη απόφαση:

5 "Δυνάμει προφορικής συμφωνίας μεταξύ ενάγουσας και του αποβιώσαντος Στυλιανού Σάββα τέως εκ Πωμού γενομένης κατά ή περί την 13/3/77 και επιβεβαιωθείσης δυνάμει εγγράφου αναγνωρίσεως και/ή δυνάμει εγγράφου αναλήψεως υποχρεώσεως υπό του αποβιώσαντος ημερ. 13/3/77....."

10 Η παράλειψη να τεθεί το θέμα στο σωστό του πλαίσιο εξ υπαρχής αποδόθηκε σε λάθος ή παραδρομή του συντάκτη του δικογράφου. Στη βεβαίωση αυτή προέβη με ένορκη δήλωση της η υπάλληλος του δικηγόρου της εφεσείδουσας χωρίς να αντικρουσθεί με οποιοδήποτε τρόπο.

15 Η θεμελιακή αρχή που ξεπροβάλλει από τις αποφάσεις είναι πως η τροποποίηση δικογράφου είναι επιβλητική σε κάθε περίπτωση που κρίνεται αναγκαίο για τον προσδιορισμό της ουσίας της διαφοράς και για αποτροπή της πολλαπλότητας των νομικών διαδικασιών. Εξαιρέση αποτελούν οι περιπτώσεις που η τροποποίηση δυνατό να επιφέρει βλάβη στον αντίδικο ή ακόμη εκεί που η κακή πίστη του αιτητή είναι εμφανής.

25 Στην άσκηση της διακριτικής εξουσίας του δικαστηρίου συνεκτιμάται και ο παράγων της καθυστέρησης στην υποβολή αίτησης σαν λογικής απόρροιας των διατάξεων του άρθρ. 30.2 του συντάγματος που επιτάσσει τη διεξαγωγή και περάτωση της δίκης σε εύλογα χρονικά όρια. Βλέπε *Ευριπίδου*, ανωτέρω και *Φοινιώτης ν. Greenmar Navigation Ltd. & Άλλου* (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 33, *Sait Electronic S.A. ν. The ship "Dominique" & Others* (1992) 1 Α.Α.Δ. 264 επισημαίνει τη σύμπτωση προσέγγισης που παρατηρείται στην αγγλική νομολογία, αναφορικά με την αναγκαιότητα για τη σύντομη ολοκλήρωση της δίκης. Περαιτέρω δε υιοθετεί το παρακάτω απόσπασμα από την απόφαση της δικαστικής επιτροπής της Βουλής των Λόρδων *Ketteman ν. Hansel Properties Ltd.* [1988] 1 All E.R.,

35 38:

"Furthermore, to allow an amendment before a trial begins is quite different from allowing it at the end of the trial to give an apparently unsuccessful defendant an opportunity to renew the fight on an entirely different defence."

5

Από οποιαδήποτε σκοπιά και αν κοιτάξει κανείς την κρινόμενη υπόθεση ο πρωτόδικος δικαστής έσφαλε στην άσκηση των εξουσιών του και δεν ενήργησε μέσα στο γράμμα και το πνεύμα της νομολογίας στην οποία αναφέρθηκε. Εν πρώτοις δεν είναι εκ προοιμίου νομικά επιλήψιμη η επιδίωξη τροποποίησης για να συνάδει η προσαχθείσα μαρτυρία με το δικόγραφο του διαδίκου. Αυτό το κάμνει απόλυτα σαφές το εξής απόσπασμα από το Annual Practice (1959) σελ. 625:

10

"Where the amendment has become necessary by reason of a variance between the statement of claim and the evidence given at the trial, it should be asked for at the conclusion of the plaintiff's case (*Rainy v. Bravo*, L.R. 4 P.C. 287)."

15

Στη σελ. 627 του ίδιου βιβλίου διατυπώνεται με καθαρότητα το κριτήριο του τι αποτελεί νέα απαράδεκτη βάση αγωγής.

20

"The court will not refuse to allow an amendment simply because it introduces a new case (*Budding v. Murdoch*, 1 Ch. D. 42 *Hubbuck v. Helms*, 56 L.J. Ch. p. 539). But it will do so where the amendment would change the action into one of a substantially different character which would more conveniently be the subject of a fresh action (*Raleigh v. Goschen*, (1898) 1 Ch. p.81)."

25

Στην περίπτωση μας η παράγραφος 3, όπως ήταν αρχικά διατυπωμένη, αναφερόταν σε πώληση με γραπτό πωλητήριο έγγραφο ημερ. 13/3/77. Ο νέος ισχυρισμός αφορά την ίδια δοσοληψία μόνο που η συμφωνία ήταν προφορική και επιβεβαιώθηκε, σύμφωνα πάντοτε με όσα διατείνεται η εφεσείουσα, με έγγραφη αναγνώριση και/ή ανάληψη

30

35

υποχρέωσης πάλιν ημερ. 13/3/77. Με δύο λόγια δεν πρόκειται για περίπτωση υποκατάστασης του βάθρου της αγωγής. Περαιτέρω επισημαίνεται ότι η αίτηση υποβλήθηκε στην αφετηρία της δίκης.

- 5 Όπως έχουμε διαπιστώσει η πρωτόδικη απόφαση βασίζεται σε εσφαλμένη καθοδήγηση και πρέπει να παραμεριστεί. Εφόσον κρίνεται ότι η αίτηση για τροποποίηση έπρεπε, ενόψει του σταδίου στο οποίο υποβλήθηκε και του αντικειμένου της, αναλόφευκτα να επιτραπεί, δε θεωρούμε ορθό να περιοριστούμε στην έκδοση διαταγής για επανεκδίκαση της αίτησης· αλλά θεωρούμε επιβεβλημένη την υποκατάσταση της πρωτόδικης απόφασης με απόφαση βάσει της οποίας επιτρέπεται η τροποποίηση ως η αίτηση η οποία είχε υποβληθεί.
- 10
- 15 Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα εναντίον του εφειβλήτου. Τροποποιημένο αντίγραφο της έκθεσης απαιτήσεως να καταχωρηθεί σε 10 μέρες από σήμερα και σε 15 μέρες να ακολουθήσει η κατάθεση της τροποποιημένης γραπτής υπεράσπισης. Τα έξοδα που θα γίνουν εις μάτην (thrown
- 20 away costs) θα βαρύνουν την εφεισεύουσα.

Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα εναντίον του εφειβλήτου.